

Kockázatos energiatévhitek, dogmák

Az energiaellátás föld- és környezettudományi kérdőjelei címmel tartott előadást az Energiapolitika 2000 Társulat Hétfői estjén Szarka László geofizikus-mérnök, az MTA levelező tagja. Rámutatott, hogy a világ a fenntarthatatlanság felé tart, és e folyamat - véleménye szerint - független az éghajlatváltozás tendenciájától. Szarka Lászlónak tett föl kérdéseket a Présház Hírportál.

2016. december 23.

- Professzor úr, a környezeti kockázatok nagy része a földkerekség egészét sújtja, ugyanakkor pillanatnyilag a glóbuszon nincs olyan intelligens és jóindulatú hatalmi gépezet - "világkormány" -, amely egy kikristályosodó ésszerű tervet végrehajthatna az emberiséggel. Illúzió-e, hogy a profithajhászással szemben a planétát megkímélő gondolkodásmód, s ennek megfelelő cselekvés váljon uralkodóvá Santa Barbarától Tokióig?

- Az eddigi természetátalakítások és szennyezések vonatkozásában nem egyszerűen környezeti "kockázatokkal", hanem tényleges környezeti következményekkel kell számolni. A lokális és regionális beavatkozások és szennyezések hatásai szétterülnek, de az életterünk nem végtelen. Száz százalék bizonyossággal kijelenthető, hogy a mára 18 terawatt teljesítménnyel jellemezhető emberi természetátalakításnak globális következményei vannak. Legtöbbjük hosszú évek, évtizedek múlva, és nem feltétlenül a beavatkozással arányos módon jelentkezett, jelentkezik, és a jövőben még inkább fog jelentkezni. És nem ott, sőt talán nem is abban az indikátorban, ahol eredetileg várni lehet. A természetátalakítás intenzitását a globális energiafelhasználás jellemzi, az pedig a növekvő össz-fogyasztás következménye. Az össz-fogyasztást a népesség és az egy főre jutó átlagfogyasztás szorzata adja, és e két tényező közül az egy főre jutó fogyasztás (és nem a népesség) növekszik gyorsabban! Az elsődleges probléma tehát - véleményem szerint - maga a fogyasztói társadalom. A nyugati világban megszokott igényeket csökkenteni kellene, ehelyett újabb és újabb tömegeket kívánnak fogyasztói társadalom részévé tenni (lásd migráció). Einstein óta tudjuk, hogy "nem lehet megoldani problémákat ugyanazzal a gondolkodásmóddal, amivel csináltuk őket". Az olyasféle világkormányok tehát, amelyek a növekvő fogyasztásban érdekeltek, szóba se jöhetnek a megoldáshoz. Sem azok, akik a földi energiakonzerveken alapuló növekvő gazdaságot képzelnek el, sem azok, akik az úgynevezett természeti energiák korlátlan megcsapolhatóságát hirdetik. Ha a jelenlegi szükségletet teljes egészében úgynevezett megújuló energiából akarnánk fedezni, nem csupán az úgynevezett környezeti hatás lenne nagyjából ugyanakkora, mint ma a fosszilis energiafajtáké, hanem egy ekkora megcsapolás már a természetbe való megengedhetetlen beavatkozást jelentene. Röviden összefoglalva: arról van szó, hogy az ember a szó szoros értelmében meghódította a természetet, és ennek tapasztaljuk a következményeit. Teljes életmódváltásra és erkölcsi megújulásra lenne szükség. A földi világkormányok erre teljesen alkalmatlanok.

- A jelenlegi fosszilisenergia-felhasználást megközelítő léptékű úgynevezett megújuló energia előállítás - ha egyáltalán lehetséges - ugyanolyan természetpusztító lenne, mint a hagyományos energiafajtáké. Igen ám, de a megújuló-hisztéria mögött - szó szerint - hatalmas üzleti érdek munkál, és ez még lenini hasznos idióták tömegét is képes toborozni a természetpusztítás felpörgetésére. Léteznek-e olyan kommunikációs módszerek, amelyekkel az egyszerű paraszti ész győzelemre segíthető?

- Egyáltalán nem tartom jó ötletnek a figyelmet a sok-sok lehetséges természeti indikátor közül egyetlenegyre – a klímaváltozásra – koncentrálni. Még nagyobb hiba a klímaváltozást egyetlen kiváltó oknak: a széndioxid-emisszióknak tulajdonítani. A 7,4 milliárd ember egyre nagyobb fogyasztása, az azzal együtt járó területfoglalás és -használat, ennek következtében a biodiverzitás-csökkenés, a nitrogén- és foszforciklusba való beavatkozás, a különféle földi természeti készletek kimerítése, a föld, a levegő és a víz elszennyezése sokkal komolyabb probléma, mint a légkör széndioxid-tartalmának növekedése. A hosszú távú hatás szempontjából egyébként figyelemre méltó tény, hogy a légköri széndioxid-tartalom 30 év alatt 14 %-kal elősegítette a Föld zöldülését! Az ismeretterjesztés, de a logikus rendszerezés feltételei is folyamatosan romlanak, mert a természetismerő "józan paraszti ész" hiánya egyre nyomasztóbb. Hatalmas város lakó tömegek egyre kevésbé ismerik a természetet: csupán „szolgáltatást” várnak tőle. Sajnos a kommunikáció is urbánus szemléletű. Az úgynevezett „környezetvédő” fogyasztói társadalom álságos megközelítése a 100 százalékos megújuló energia hamis mítoszát hitette el ezekkel a tömegekkel. „Szeretem a megújulókat, de a számtant is” - mondta David McKay, a „Megújuló energiák mellébeszélés nélkül” című könyv szerzője. Tény, hogy az úgynevezett megújulóknak is megvan a maguk szerepe, amely szerep - a folyóvíz-energia kivételével - inkább a hőellátásban, mint az áramtermelésben keresendő. Minden eszközzel az energia-felhasználás csökkentésére kellene törekedni, ami persze teljesen ellentmond a gazdaság elvárásainak. A döntéshozóknak is nyilván könnyebb egy nemlétező ellenféllel harcolni, mint valós problémák tömegével szembenézni és azokat megpróbálni orvosolni. Mégis érdemes bízni a csodákban, talán abban, hogy az embereknek kezd elégük lenni az érthetetlen szövegekből.

- Hazánkban lobbik tusakodnak azon, hogy létérdekünknek megfelelően a nagyobb energiabiztonság kialakításáért dolgozzunk, vagy behódoljunk a kívülről erőltetett energia- és klímapolitika rögeszméinek. A cselekvés közelébe szervezhető-e az a felelősen gondolkodó szakmai közösség, amely a magyar társadalom érdekei szerint vezérelné a folyamatokat?

- A hazai energiapolitikát véleményem szerint nem a divatnak (tehát nem a klímapolitikának), hanem az energiabiztonság szempontjainak kellene alárendelni. A hazai szakmai közösségek tagjai szerintem ezt tisztán látják, annak ellenére, hogy a külső (például pályázati) feltételek sokszor a divat követése felé terelgetnek. Az efféle kérdésekben a szakmai vélemény kialakítását ráadásul nem kizárólag szigorúan tudományos szempontok, hanem értékrendi motivációk is vezérik. A Magyar Tudományos Akadémia tisztességes szakmai fórumot biztosít a különféle megközelítések bemutatására, de a véleményformálók között időnként kiütköznek az elkötelezettségbeli különbségek. Amiben talán közmegegyezés van, az az érdemi energiatakarékosság ügye. Az Energiapolitika 2000 Társulat, ahol az előadást tartottam, mély szakmai elkötelezettséggel és az enyéméhez hasonló értékrendet valló, de idős szakembereket magába gyűjtő egyesület. A jövőt a fiatal szakemberek értékrend-választása dönti el.